

Ігор Зиновійович Павлюк – письменник, науковець. Народився 1 січня 1967 року на Волині.

Доктор наук із соціальних комунікацій. Лауреат багатьох літературних нагород, у тому числі премії імені Василя Симоненка, англійського ПЕН-клубу, Народної Шевченківської премії («Залізний Мамай»), Міжнародної швейцарської літературної премії. Член Британського ПЕН-клубу.

Учасник міжнародних літературних фестивалів, зустрічей у Грузії, Естонії, Росії, США, Білорусі, Польщі, Туреччині, Ірландії, Англії, Німеччині, Пакистані, Італії...

Провідний науковий співробітник Інституту літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України, професор кафедри української преси Львівського національного університету імені Івана Франка. Автор більше 2000 публікацій у періодиці, наукових збірниках та 50 окремих книг різних жанрів.

Окремі твори Ігоря Павлюка перекладені багатьма мовами, зокрема англійською, італійською, китайською, польською, французькою, японською. Низка його книг вийшли у перекладі за кордоном: Польща (2012), Росія (2012), Англія (2013), Франція (2015), США (2011, 2019, 2020).

Він головний герой документальних фільмів «Між Богом і Богом», «Голос».

Поетичні твори Ігоря Павлюка включені до оновленої програми (2017 р.) з української літератури для 5-9 класів.

Ігор ПАВЛЮК: «СПРАВЖНЯ ЛІТЕРАТУРА – ЦЕ ІСТОРІЯ ГЛИБИННИХ ЕМОЦІЙ НАРОДУ»

– Сучасна Українська держава відзначає своє тридцятиліття. На жаль, особливими успіхами похвалитися ні вона, ні її громадяни не можуть. Як і століття тому, знову йдеться про мілітарний захист держави, навіть про її порятунок. Попри декларації щодо історичної тягlosti, зокрема щодо правонаступництва від УНР чи Гетьманату Павла Скоропадського нинішня Україна все ще більш советська, ніж уєнерівська. Через об'єктивні та суб'єктивні причини наша держава за останні три десятиліття зазнала значних втрат: в економіці, в освіті, в науці, культурі, в багатьох інших сферах державотворення. Як можна оцінити соціально-політичну ситуацію в Україні з погляду мистця?

– Підсумок тридцятирічної історії нашої батьківщини поза межами ССРР, чесно кажучи, невеселий, бо, вилетівши з поіржавілої імперської клітки на свободу, все ще засоветизоване керівництво Української держави та її громадяни не уникали багатьох помилок, які перетворились на фантомні болі: замість того, щоби зберегти, модернізувати і примножити здобутки предків, – взялися шити найбільший у світі прапор, почали ліпити найбільший у світі вареник замість того, щоби підняти на конкурентоздатний рівень агрокультуру, медицину, освіту, армію, науку, експортувати у світовий культурно-інформаційний простір національне мистецтво. При тому мірялися рівнем патріотизму, не довіряючи самим собі. А тепер стоїмо «замучені, розбиті, мов паралітик той на роздорозжж, людським презирством, ніби струпом, вкриті!», знову чекаючи свого Мойсея. Така моя жорстка нехудожня правда. Ми занадто грішно покладаємось на Бога, при цьому брутально ділячи церкви, і не віримо у власні сили, не розрізняючи власне карєве і Боже.

– Три десятиліття поспіль ми не віддаємо належної

шани мові, культурі, освіті та науці – першоосновам, які ідентифікують та творять націю. Чому в гуманітарній сфері політика держави є такою несистемною, нецілісною та непослідовною?

– Я поет, а не цар, щоби оперувати займенником «ми». І як для поета для мене первинний дух. А звідси моя свідомість ближча до творця релігії (Будди, Христа, Магомета), ніж до творця держави, моделлю якої є, як відомо, сім'я. Моя сім'я не на словах шанує нашу мову, культуру, освіту і науку. Щодо держави під назвою Україна, громадянами якої ми є, то мені боляче і прикро як нащадкові родини, представників якої за участь в національно-визвольних змаганнях 1947 року заслали за Урал...

У 1990-х роках на початку нашого державницького шляху ми вибрали не найкращу дорогу. Трагічно усвідомивши це, пішли на Той світ, обійнявши жовто-синій прапор, мій дід Яків Павлюк, дисидент Михайло Осадчий, з яким я товаришував...

Коли голова журі літературної премії імені Василя Симоненка Іван Драч запросив мене на каву, то ми бурхливо сперечалися з ним, бо я (колишній курсант елітного інженерного військового училища) різко бештав його як одного з ініціаторів у Верховній Раді цілковитої відмови України від ядерного статусу. «Ти справжній поет, старий, – казав Іван Федорович, поплескуючи мене по плечах, але ти нічого не тямши у політиці. Ми маємо дати приклад шляхетності цивілізованому світові, який нам дає гарантії безпеки». «А я Вам кажу як колишній курсант військового училища: якщо хочемо бути Державою, то маємо мати найсучасніший збройний захист. Хоча б кілька тактичних ракет треба було залишити, – стояв на своєму аз грішний, 27-річний. – Ніхто не йде красти абрикоси у діда Йосипа в нашому селі, бо він має стару дубельтівку!».

Симптоматично, що поряд із училищем жив Тарас Шевченко...

Суперечка наша з Іваном Драчем завершилася аж тоді, коли пляшка коньяку, яку купив «для могоричу» мій дід Яків, перекинулася на столі від наших емоційних жестикюльовань, розлившись «вогненну воду». Після чого класик ще раз поплескав мене по плечах, підсумувавши: «Бути тобі великим поетом, але в політику не лізь»...

У політику я не пішов, хоча й були заманливі пропозиції. Бо розумів, що як поет маю свою духовну місію. А от у контексті «вогненної води» і ядерної зброї варто згадати індіанців, які мали велику культуру, цивілізацію, але прийшли завойовники з досконалішою зброєю і знищили їхню державу, а залишки племен індіанців загнали в резервації, отруївши тією ж «вогненною водою». Я про це написав роман «Вакуум», який найближчим часом хочу видати окремою книгою. Історія, як і диявол, ходить по колу і нічого не вчить ні колонізаторів, ні колонізованих народів, а лише спокушає людські душі. А література – це історія емоцій народу, творена для Універсуму.

Чита, 1986.
Забайкальський військовий округ

Перший вірш, який був надрукований, я написав, будучи курсантом Ленінградського вищого військового інженерно-будівельного училища (нині – Військовий інститут (інженерно-технічний) Військової академії матеріально-технічного забезпечення) – одного з найстаріших військових вищих навчальних установ російської імперії, заснованого 1810 року як Санкт-Петербурзьке інженерне училище. Тут навчалися Федір Достоєвський, Дмитро Менделєєв, батько лауреата Нобелівської премії фізика Петра Капиці, лекції читали вчені світового рівня.

Мені предки (напевно, через ДНК) передали своє розуміння та ставлення до культури, яку я, своєю чергою, через свої книги прагну експонувати у світ. Хоча не знаю, як її експонувати підліткам біля мого будинку у Львові, які лаються прилюдно так, що забруднюють культурно-інформаційний простір не менше, ніж ядерний вибух у Хіросімі та Нагасакі. Як протистояти цьому?

Внутрішня культура людини формується до п'ятирічного віку. Далі – пізно. Так і в природі. Якщо пташка вчасно не виштовхне своє пташеня з гнізда, то воно не навчиться літати, і загине... А духовні закони ще конкретніші. На моє переконання, некультурну чи антикультурну людину може переформатувати лише глибока віра в Бога – як із болю і піщинки народжується перлина. Тому найвищі досягнення людського духу сакралізовані: і Леонардо да Вінчі, і Рафаель, і Мікеланджело, і Моцарт творили «на замовлення» Церкви, з почуттів глибинного зв'язку із Творцем. Митець, який обслуговує ту чи іншу ідеологію, приречений на глупу смерть разом з нею. Найсвіжіший приклад – советський офіційний поет Дем'ян Бедний, «наш» Олександр Корнійчук... І купа інших письменників, які були обласкани владою, але через якийсь час про них згадують хіба з іронією, або із сумом – як іуд чи звичайних пристосуванців, які прикривали патріотизмом свої патологічні страхи і меркантильні бажання сито їсти і м'яко спати. А де є гнила фальш – там антикультура, там деградація і смерть із середини: якщо кістка абрикоса гнила, то незалежно від того, як файно підфарбована м'якоть, цей плід не дасть потомства, тобто він не репродуктивний, а однією із якостей явища культури, як і природи, є його репродуктивність: створення собі подібного...

Прикладом загибелі від внутрішнього гниття є Імперія Монголів, Римська Імперія, Советський Союз...
 Про цю нашу колову біду гірко написав у своїй «Думі» Іван Мазепа:
*Всі покою щиро прагнуть,
 А не в оден гуж всі тягнуть,
 Той направо, той наліво.
 А все браття: то-то диво!
 Не маш любви, не маш згоди,
 Од Жовтої взявши Води.
 През незгоду всі пропали.
 Самі себе звоювали.*
 – Від 16 липня 2021 року згідно з мовним законом всі фільми і серіали, вироблені в Україні, повинні транслюватися українською мовою. Використання субтитрів на репліки іноземною не має перевищувати 10 відсотків тривалості кінофільму. І що? Серіал «Свати», який раніше почали транслювати українською мовою, з 22 липня почали показувати російською. Від перекладу на українську відмовилися телеканали «Інтер», «Україна» та «1+1». Масмо відвертий саботаж. На кого працює Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення? Нардеп Княжицький зазначив, що порушення закону про мову є «хамським викликом кожному українцю». Депутат має рацію, коли наголошує, що «у нормальній державі так бути не може,

Значення слова «культура» – це «оброби-

ток». Печерні малюнки кроманьйонців, вишиті рушники та розписані моєю прабабусею Ганною писанки – це висока культура чи масова? Мій дід, наприклад, був культурний чоловік, бо він обробляв поле, сад, пасіку, співав пісні, читав книги увечері сусідам... Тобто був культовим для свого села, а масштаб поширення інформації про те чи інше культурне явище – діло наживне: Маркес описав події у своєму маленькому латиноамериканському селищі Макондо – і став Нобелівським лавреатом...

Мені предки (напевно, через ДНК) передали своє розуміння та ставлення до культури, яку я, своєю чергою, через свої книги прагну експонувати у світ. Хоча не знаю, як її експонувати підліткам біля мого будинку у Львові, які лаються прилюдно так, що забруднюють культурно-інформаційний простір не менше, ніж ядерний вибух у Хіросімі та Нагасакі. Як протистояти цьому?

Внутрішня культура людини формується до п'ятирічного віку. Далі – пізно. Так і в природі. Якщо пташка вчасно не виштовхне своє пташеня з гнізда, то воно не навчиться літати, і загине... А духовні закони ще конкретніші. На моє переконання, некультурну чи антикультурну людину може переформатувати лише глибока віра в Бога – як із болю і піщинки народжується перлина. Тому найвищі досягнення людського духу сакралізовані: і Леонардо да Вінчі, і Рафаель, і Мікеланджело, і Моцарт творили «на замовлення» Церкви, з почуттів глибинного зв'язку із Творцем. Митець, який обслуговує ту чи іншу ідеологію, приречений на глупу смерть разом з нею. Найсвіжіший приклад – советський офіційний поет Дем'ян Бедний, «наш» Олександр Корнійчук... І купа інших письменників, які були обласкани владою, але через якийсь час про них згадують хіба з іронією, або із сумом – як іуд чи звичайних пристосуванців, які прикривали патріотизмом свої патологічні страхи і меркантильні бажання сито їсти і м'яко спати. А де є гнила фальш – там антикультура, там деградація і смерть із середини: якщо кістка абрикоса гнила, то незалежно від того, як файно підфарбована м'якоть, цей плід не дасть потомства, тобто він не репродуктивний, а однією із якостей явища культури, як і природи, є його репродуктивність: створення собі подібного...

Прикладом загибелі від внутрішнього гниття є Імперія Монголів, Римська Імперія, Советський Союз...

Про цю нашу колову біду гірко написав у своїй «Думі» Іван Мазепа:

*Всі покою щиро прагнуть,
 А не в оден гуж всі тягнуть,
 Той направо, той наліво.
 А все браття: то-то диво!
 Не маш любви, не маш згоди,
 Од Жовтої взявши Води.
 През незгоду всі пропали.
 Самі себе звоювали.*

– Від 16 липня 2021 року згідно з мовним законом всі фільми і серіали, вироблені в Україні, повинні транслюватися українською мовою. Використання субтитрів на репліки іноземною не має перевищувати 10 відсотків тривалості кінофільму. І що? Серіал «Свати», який раніше почали транслювати українською мовою, з 22 липня почали показувати російською. Від перекладу на українську відмовилися телеканали «Інтер», «Україна» та «1+1». Масмо відвертий саботаж. На кого працює Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення? Нардеп Княжицький зазначив, що порушення закону про мову є «хамським викликом кожному українцю». Депутат має рацію, коли наголошує, що «у нормальній державі так бути не може,

що це не просто неповага до закону. Це хамський виклик кожному українцю». Що скажеш із цього приводу?

– А що тут скажеш? Звичайно, хамський! Як і людина із людиною, із нацією інша нація поводить ся так, як ця нація заслуговує. На початку незалежності всі представники нацменшин в Україні кинулися вчити українську мову і дітей своїх в українські школи віддавати. Але коли відчували, що Україна як держава все слабшає, деградує, а не розвивається, то почали втікати за кордон, дехто подався у внутрішню еміграцію. Інші затаїлись для реваншу, ігноруючи культуру титульної нації, латентно чи відкрито зневажаючи її. Ми жнемо те, що посіяли 30 років тому, вибравши президентом колишнього перефарбованого старого ідеологічного лиса, віддавши мало не задурно, як наївний хлопчик за обіцяну цукерку, ядерну зброю дорослим дядькам, а докторів наук разом із передовими технологіями – чужинецьким країнам та їхнім розвідкам. Я не вірю в те, що тепер можна змусити когось вивчити українську мову з допомогою батога, а не пряника. Ці всі квоти і залякування наших недоброзичливців чемоданами та вокзалами на загальний стан справ не впливають, а навіть змішують їх, бо, наскільки я знаю, вже й роми-жебраки втікають з України «на багатші села» – в інші країни.

– У комюніке за підсумками саміту в нормандському форматі, який відбувся у Парижі 9 грудня 2019 року, йшлося про закріплення в українському законодавстві так заної «формули Штайнмаєра», яка по суті ставить під сумнів факт існування незалежної України.

– Не вдаючись у деталі, це справа чиновників різних рангів, як поет я ще 2009 року в інтерв'ю газеті «За вільну Україну» (16 квітня 2009 р.) застерігав: «Зараз реальна загроза – повернення до кордонів 1939 року». Ще раніше про це писав геніальний Тарас Григорович:

*У чужому краю
Не шукайте, не питаєте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.*

– Відомий журналіст Юрій Бутусов нещодавно написав: «Президент Володимир Зеленський передав усі повноваження по зовнішній політиці очільнику Офісу Президента Андрію Єрмаку... Провалено співпрацю зі спецслужбами США – офіс передав російським і білоруським спецслужбам інформацію про спільні операції військової розвідки з країнами НАТО. Провалена реформа корпоративного управління і реформа правосуддя...» Чи може таким викликом зарадити культура, література, поезія?

– Тут усе, на жаль, зрозуміло. Синдром Іуди. Ніхто не захоче мати справу з людиною і державою, якщо її високосадовець – флюгер-зрадник. Крім релігійних заповідей є етичні кодекси. Писані і неписані. Щоби не повторитися на агресивного безхатченка-прохача, Суб'єкт (людина, сім'я, плем'я, нація, держава) мають дотримуватися бодай якихось етичних координат. Без естетичних можна існувати довше, а без морального стержня, тобто совісті, ні людина, ні держава довго не проіснують і «пропадуть як обри». Тому вкрай важливо знайти «сродну працю» у цьому світі (за Сквородою) і не побоятися піти не зі свого місця. Я пішов із військового училища, коли зрозумів, що це не моє, що я поет, а не майбутній генерал. У далекому 1985 році це було непросто. М'яко кажучи. Але я зробив це. І донині гордий за свій вчинок...

– Культура у нас і надалі фінансується за сумнозвісним залишковим принципом. Бюджетні асигнування на її розвиток мінімальні, а український бізнес спонсорських коштів не виділяє на розвиток національної культури. Чому? Адже у цивілізованому світі надходження від бізнесу є значно більшими, ніж від держави.

– Чому? Тому що нація не пішла до своїх духовних основ, а подалася у придорожні корчми сусідів і далеких родичів. А по духовній вертикалі полетіли одиниці. Їх недостатньо. Вони, як і Христос, можуть кликати за собою, а не підганяти заблудлих овець, яким зажди хтось винен, а не вони самі. Знову ж таки маю певний досвід як поет, якого помітили у світовому культурно-інформаційному просторі після публікацій п'яти моїх книг у закордонних видавництвах, окремих творів у знакових світових літературних журналах, нагородивши мене престижними преміями – премією британського ПЕН-клубу у 2014 році і Міжнародною швейцарською літературною премією цьогогоріч. Я горджуся, що лавреат Нобелівської премії Мо Янь написав фундаментальну передмову до моєї книги «Артанія»...

У цивілізованому світі теж не все ідеально, звичайно, але там держава зацікавлена бізнес розвиватися і підтримувати культуру, а у нас, як каже приказка: і сам не гам, і кумові не дам...

Мені волею долі випало підтвердити своїм життям віковичну модель стосунків поета, політичної влади і ЗМІ, яку я дослідив у своїй дисертаційній роботі «Митець – влада – преса: історико-типологічний аналіз». Вона була надрукована окремою книгою ще у 1997 році і увійшла в підручники з журналістики, як-от «Основи журналістики» професора Ігоря Михайлина та інші, зазначаючи, зокрема: «Критерієм приходу Системи (читай держави) до динамічної рівноваги є, як уже відзначено, розмежована функціональність її інститутів, які співіснують взаємодоповнюючись, взаємоконтролюючись. «Рух індивідуальної практики в полі соціальної матерії» (Сартр) у випадку із Митцем і Владою, визначається, на наш погляд, за уже давно запропонованою формулою: «Відайте кесарева кесареві, а Богові Боже» (Лука, 20, 25). Системи трансформуються, зазнають краху. Основні загальнолюдські ідеї продовжують існувати, втілюючись в інших формах у інші Системи. Доки існує людство».

У цій книзі, а ще у моїх монографіях «Письменники у пресі», «Українська письменницька публіцистика 1920–2000 років», монографіях з історії преси можна знайти відпо-

Відомий пакистанський письменник Фахр Заман, літературознавець Дмитро Дроздовський, Ігор Павлюк

віді на всі поставлені нині запитання, як і в моїх книгах віршів «Україна в диму», «Чорний льон», «Спас», романі у віршах «Паломник», прозових романах «Вирощування алмазів», «Буг», «Мезозой», ще не надрукованому окремою книгою «Вакуумі», у драмах «Голод і любов», «Регентка» (про княгиню Ольгу), «Володимир-Василій» (про князя Володимира), трьох томах моєї публіцистики «Ін-тимне дихання епохи» та інших, але чи не найбільше, очевидно, у книзі «Діагностика і прогностика брехні: екскурси в теорію комунікації», де я науково доводжу, що лише правда робить людину і державу життєстійкими, сильними, здоровими. Цитую сам себе: «Бажаючи Бути, істога (система) так чи інакше, свідомо чи підсвідомо тягнеться до психологічної (душевної) збалансованості, регулятором чи індикатором якої прийнято називати совість: «Блаженні спрагли правди: Ваша правда минула, тепер наша правда...» (Біблія). «Людина, котра послуговується неправдою, має дуже велику відвагу супроти Бога, а в той же час вона бязка супроти людей» (В. Бейкен – «Нарис про правду»)... Хтось вважає, що свобода брехати більша в політиці, де вона подібна до виконавчого мистецтва, яке потребує взаємодії між актором і глядачем, не створюючи нічого, окрім цієї взаємодії. Коли така свобода доводить себе до абсурду, стає ігом, терором – відбувається революція, яка чесно народжує нову свободу, новий міф (міт) зі своїми символами, нову брехню, яка намагається витіснити із колективного підсвідомого саму смерть (накладаючи табу на саму думку про неї), «побиваючи» її сексуальністю, що, звичайно, разом із тотальною технізацією найбільше руйнує людську спільноту. Смерть не варто обманювати, забувати, її не варто й любити. З неї (з нею) можна сміятися, не опускаючи ритуал до міщанських умовностей, бо вважати світ досконалим – є найбільшим проявом Віри. Надії, Любові, Творця». Про нашу ідентичність я написав статтю «Хто ми? Де ми? Літературний контекст» («Українська літературна газета», 25 вересня 2020 року). Політика і навіть релігія часто розділяють людей... А література (історія емоцій) об'єднує.

– **Чому таким кволим і невиразним є протекціонізм держави щодо популяризації української культури на міжнародній арені?**

– Я би не сказав, що кволим і невиразним. Річ у тім,

*Вручення Ігореві Павлюку
Народної Шевченківської премії («Залізний Мамай»)*

що одних політичних покидьків змінили інші. Перші (советські україножери) були з імперським заідеологізованим світоглядом (або ж його хитрі імітатори), інші, теперішні, – з дрібним, колаборантським, базарним. І там, і там – кумівство і корупція, діапазон же мислення – хутірсько-міщанський, а сучасні – снобів. Я подачок від держави ніколи не отримував. Втілюю свої творчі плани за власні скромні кошти чи завдяки епізодичній фінансовій підтримці друзів, друзів друзів, шляхетних знайомих. Але за великим рахунком так і має бути у справжнього поета, як пише Книга. Молюся, щоби достойно пройти свій Шлях до Межі.

Я репрезентую літературу – тобто культурну сферу, яка мінімально прив'язана до матеріального. Але якщо Україна хоче бути державою, то вкрай потрібна системна стратегія хоча би на 30 років. А не так, як у нас очільники заявляють: то ми до Європи, то ми до Америки, то ми вже з Китаєм будемо! Гріш ціна державі, яка поводить себе, як ображена на увесь світ інфантильна особа. Та з усіма треба жити по-доброму, особливо із сусідами! Але дубельтівку мати! Така природа людська. І не лише людська, до речі!.. Тому держава наша подібна до агресивного жebraка, який пропив увесь спадок батьківський, а тепер ходить обмінне вишиті бабусею сорочки для вінчання на пляшку смердючого технічного спирту, бо вже у борг йому ніхто нічого не дає, бо не вірить йому.

Маю певний досвід праці у світі, зокрема у США, де не хотіли мене взяти на відповідальну роботу тільки тому, що я українець, аргументуючи це тим, що українці – злодії, наводячи мені реальний приклад цього: син відомого в Україні чоловіка обікрав бар, де працював, на 10 тисяч доларів. Я пройшов жорстку перевірку – і працював у США, хоча позбувся моїх зароблених там грошей уже в кредитній спілці в рідній Україні... Не у грошах щастя. Але коли ті, хто за соціальним статусом мав би бути моральним прикладом і показувати приклад шляхетності, пишуть підлі пасквілі в інші держави на свого поета – то чого хотіти від такої Системи?! Вона закономірно згниє із середини, а іншим державам зостанеться лише поділити між собою її території і людей, які виживуть у цьому кривавому хаосі фальші, проституції, зради. А п'яниця далі кричить на все село (читай – світ, бо масштаб в духовній сфері вторинний, а первинна Матриця), що всі винні, всі погані... тільки він файний!

Повсякчас стараюся змінювати себе. Адже не спадковий лорд я, а сирота з маленького волинського села без сільради, бібліотеки, школи, церкви, чия родина по маминій лінії родовій – вигнанці із родової Холмщини, а родина по батьковій – арештанти, які вислані за участь в УПА на шахти в Кемеровській області Росії, де і загинули всі, окрім прабабусі. А я чи не останній український поет советської ери, який відбував покарання у Забайкальській тайзі в «автобаті» за свій вибір, за небажання покласти своє життя й долю на оltар советського військового монстра. Втім як духовна зріла людина (так я відчуваю), вже не маю ворогів, окрім бісів, і ніколи не буваю самотнім, бо завжди із Всевишнім.

– **Культура й мова – це своєрідний кордон кожної національної держави, який має бути добре вибудованим і надійно завжди охороняється. У доленосні періоди, передусім. Іванові Огієнку належить непромишляна думка: «Кожен громадянин повинен пам'ятати і дітей своїх навчати, що наймиліша мова в цілм світі – то рідна мова». А у нас внуки й бабусі спілкуються нерідко різними мовами, у коридорах столичних ви-**

пів домінує не державна мова, а офіційні особи за найменшої нагоди переходять на комунікацію чужинцевою. Хто недопрацює?

– Тут справа в недопрацюванні. Біси у пеклі завзято працюють... Трудоголізм – це гріх у християнській доктрині, як і кожна пристрасна залежність, «ізм»... Бо основне – молитва (розмова із Універсумом), а все інше – суєта суєт і ловлення вітру, як відомо. Наші трудоголіки – доглядають старих людей у Європі, заповзятливо працюють на різних будівельних об'єктах у світі, дивом-дивним зводять шикарні об'єкти на батьківщині, але не вміють добре об'єднатися-організуватися для будівництва Держави, змирити свою гордіню у ставленні до сусіда. Тому маємо фарсовий прототип Вавилонського стовпотворіння на землі нашій чорноземній. Я вже сказав – чому. Нині відбувається болоче переформатування життєствердної програми в колективній свідомості нашого народу. Мій сумний приклад із перебування в різних країнах світу свідчить про те, що українці легко переходять на мову співрозмовника, навіть коли нема практичної потреби, на генетичному рівні відчувачи і реально виражаючи свою нижчесортність, меншовартісність. Але корекція ДНК духу – справа не одного покоління. Тому держава має проіснувати достойно і незалежно принаймні триста літ, аби її репрезентанти змужніли до рівня власної гідності і толерантності до інших, доросли до колективного здорового глузду. Так би й було, якби жили самі на планеті. Але ми ніяк не встигаємо дорости до себе в обіймах агресивних сусідів! Невже бездарно втратимо і цей шанс?

– Російська імперія за допомогою агентів впливу та корисних ідіотів століттями веде проти нас гібридну війну, полюючи на душами українців. Прикро і боляче, що на восьмому році війни з путінською Росією ми втрачаємо інформаційний простір. Як не парадоксально, але для державної безпеки стає дедалі загрозливішим нинішнє зросійщення вже навіть Галичини й Волині. Тутешні весілля вже обходяться без української пісні. У західноукраїнських караоке-клубах молодь розважається під акомпанементи російського шансону й московської попси...

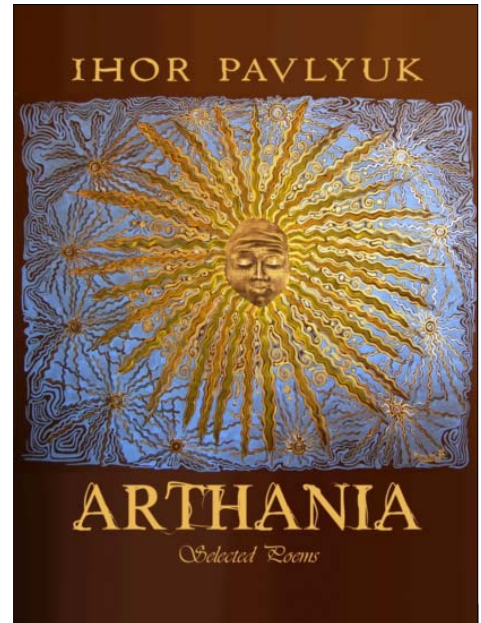
– З кожним народом, як і з кожною людиною, поводяться так, як вони дозволяють поводитися із собою! Це соціальна психофізика. Експансивні сусіди нахабніють, а ми лише міняємо покровителів і плачемо, що нас ображають. Я не належу до плакальників-песимістів, тому мене у світі поважають як людину, як поета, як українця...

– Мовний омбудсмен Тарас Кремень вважає, що демонстрація російськомовних серіалів та фільмів несе загрозу національній безпеці України. Він, як представник влади, наголошує: «Якщо виходити з позиції Конституційного суду України, то недотримання мовного законодавства ставить під загрозу питання національної безпеки та оборони України».

– Тараса знаю особисто, як і добре знав його батька – відомого поета Дмитра Кременя. Я вже говорив, що такі нейротонкі сторожі ідентичності як мова мають достойно рости в атмосфері пряника, а не батога. Батіг – це ознака слабкості, а не сили у вихованні як дітей, так і громадян. Але, на жаль, ми і є слабко-нервові... Якщо організм держави хворий, то закономірно хворі і його окремі клітини. Тому адекватності в поведінці окремих клітин і загальному організму дедалі менше, на жаль. Все перевернуто з ніг на голову, яка втрачає здоровий глузд. Агресивна хірургія приводить до протилежних результатів. Не можна через страх добиватися любові чи навіть поваги. Гідну людину і гідну державу не бояться її громадяни і сусіди, а по-

важають. Натомість ми продовжуємо нищити науку, медицину, освіту. Нація із суїцидальними комплексами – це щось нове в геополітиці... Мене так і запитують серйозні письменники інших країн: «Чому ви самі себе вбиваєте?..» Що маю відповісти їм?..

– Не можна обійти сучасний український кінематограф. Інколи складається враження, що ледь не кожен український режисер хоче перетворити Тараса Бульбу на Тараса Картошку, а на знімальний майданчик запросити якомога більше московських другорядних зірок та показати українця як великого любителя горілки та сала. Що за генетична меншовартість українських режисерів?

Arthania: Selected Poems (USA, Dorrance Publishing Company, 2020). Вірші Ігоря Павлюка українською та англійською мовами. Переклад Юрія Лазірка, редактори Хіларі Шурз, Ганна Косів. Передмова лауреата Нобелівської премії з літератури Мо Яня

Mendrisio 10.07.2021

Associazione Culturale Pegasus Cattolica
Via Irma Bandiera 29
47841 Cattolica
Tel. e Fax 0541/1837415 - Mobile 347 1021100
e. mail associazione.pegasus@alice.it
www.associazionepegasuscattolica.it
www.switzerlandliteraryprize.it

Dear Ihor Pavliuk

Prot. PG./0482/PL.

Subject: Swiss Literary Prize 2021.

I am pleased to announce that the jury of the Switzerland Literary Prize has concluded its evaluations by assigning the S.V. the Critics' Prize with the work "Arthania" for which he will receive a prize consisting of a prestigious Plaque.

The event will take place with the following program:

Saturday 25th September 2021

- 3.30 pm at the Plaza events live via Lavizzari 17 Mendrisio (Switzerland)

The awards ceremony will see the participation of personalities from the world of literature, television journalism and entertainment.

Please confirm your participation in the ceremony as soon as possible, reporting the number of people taking part by e-mail or by telephone.

While waiting to meet you personally, I send you my warmest congratulations.

P.s. to access the location according to the Anticovid rules, the Green Pass is required.

Regards

President

Dr. Roberto Sironi

Лист Ігореві Павлюку
від Жюрі Швейцарської літературної Премії 2021 року

– Не може бути в отруєній краплею дьогтю бочці меду доброго смаку!

Нещодавно написав я фейсбучну строфу на тему державотворення:

*Коли валили хату дідову,
Героєм дня став той онук,
Який під оплески сусідів
Ще теплу ніч розбив без рук...*

Не без іронії кажу: тепер надія лише на Боже Диво, якщо покаємося, пробачимо одне одного, виберемо президента-Батька і збудуємо духовний новий Храм, до якого поведуть усі стежки-дороги, як усі струмки і ріки ведуть до моря, матеріалізуючись. Бо свідомість, на моє глибоке переконання, первинна, про що свідчить і моя реалізація як поета. Бабуся моя поетично говорила із квітами і метеликами, а я тепер із комп'ютером і смартфоном говорю... І це – поезія.

Була пропозиція від режисерів зняти фільми за текстами моїх романів «Мезозой», «Вирощування алмазів», повісті «Біографія дерева племені поетів». Держава не дала грошей. Надіюся на Голлівуд і на мудрих нащадків...

– **Євген Сверстюк зазначав, що в освітянському колективі має бути декілька осіб, заради яких дітям хотілося б іти до школи. Традиції та здобутки української середньої і вищої школи втрачаються, бо все менше залишається тих добрих вчителів та професорів, з якими можна «перегортати світ». Як можна посилити освітянський кадровий потенціал в сучасних українських реаліях?**

– Приємно, що згадав у цьому контексті пана Євгена Сверстюка, мого земляка, у якого не раз гостював і який може бути прикладом служіння Богові і своєму народові у цій парній єдності. У моєму селі не було ні школи, ні бібліотеки, тому добрався до школи за п'ять кілометрів, а потім за дванадцять кілометрів у середню школу. Але я дуже любив учитися. Але й тодішня освітня система попри всі її гріхи та огріхи помічала таких, як я, і заохочувала: стипендією, цікавою працею... Тобто системність, прогнозованість і закодовані у прогнозованості дій і співдій держави та її громадян на основі законів і взаємоповаги. А коли у країні-державі хаос, то старанно вчитися, бути чесним, порядним – нема сенсу, адже в хаосі не живуть, а виживають тупі, нахабні, злодійкуваті, хитрі, підлі... Я співчуваю моїм студентам, які стараються одержати кілька дипломів і, що найсумніше, – виїхати з України, навіть не для того аби самореалізуватися, а просто вижити, не озвіріти, бо віруси злості, ненависті такі ж заразні, як вірус сказу, туберкульозу, COVID-19 тощо.

Скажу відверто: маю реальні пропозиції отримати громадянство кількох далеко не бідних країн. Але на відміну від деяких учорашніх українців, які, отримавши паспорти інших держав, взялися заповзятливо повчати (інколи доволі агресивно, обвинувачувально) мене і моїх близьких, інших громадян України патріотизму та умінню жити, я надто добре знаю, хто мої предки, мої родоки. Тому й залишаюся на рідній землі. Бо розумію, що повинен/можу для неї ще чимало зробити. Як поет, письменник, вчений, перекладач, чоловік, батько, дідусь...

– **Кількість університетів в Україні зашкалює. Натомість жоден із них не є престижним за світовими критеріями. Водночас маємо чимало справді обдарованих, високоєрудованих та широко обізнаних студентів, які не мають можливості ефективно застосувати свої таланти на користь суспільству й державі.**

– Це та кількість, яка не переходить у якість. За тридцять років незалежності населення України скоротилося на

добру третину. Ми вимираємо. А основний критерій якості буття будь-якої популяції живих істот – демографічна тенденція. А ми вимираємо катастрофічними темпами. То всі інші показники стану спільноти – вторинні, третинні, четвертинні, врешті не важливі. А студенти – це молодь. Моя донька вчить мене жити в сучасному світі, бо я не вмію... Я ще все одно надіюся на державу, якій плачу податки на двох роботах і віддаю свою енергію. Молодь не відчуває перспектив цієї держави, бо бачить, що вона, як «Титанік», тоне під фальшиву гру демагогічного оркестру квазіпатріотів, які нажилися на зубожінні українського народу і готують рятівні човни, щоби утекти в теплі краї, коли вода підніметься вище ватерлінії. Яка ж молода людина буде вчитися, щоби потім довго шукати роботу із заробітною платою, за яку не зможе ні прохарчуватися, ні оплатити житло, ні утримати дитину?! Який доцент чи професор зможе повністю присвятити себе педагогіці й науці, коли його зарплата за місяць менша, ніж зарплата за день його колеги в адекватній країні, а від нього ще вимагають публікацій у різних scopus, scopenicus тощо, за що треба платити. Знаю поважних професорів, які просто плюнули на таку «науку» – і або вмерли, або ж просто ловлять рибу чи моляться. З цього приводу я написав ось таку строфу:

*З Косою Пані, а чи паніка,
Нам не страшний уже в цей крах.
Тих, що пройшли етап «Титаніка»,
Підводний човен жде в степах.*

– **Ми по суті втратили фундаментально науку. Лише в окремих галузях збереглися її острівці. Прикладна ще начебто розвивається. Що може надати імпульсу реанімації вітчизняної науки?**

– Дуже багато фізиків, біохіміків, математиків, представників інших наук залишили Україну і успішно реалізуються за кордоном. Чому? А що може відкрити фізик-астроном телескопом, якого йому дали ще в советській Україні, або хімік із мікроскопом 1985 року випуску, при тому маючи заробітну плату 200-300 доларів... не за день, як одержують науковці у цивілізованому світі, а за місяць?! Це такі романтики-гуманітарії, як аз грішний, пишу свої монографії, друкуючи їх власним коштом. Хіба за таких умов збудуємо Державу? Дай, Боже, утримати хоч те, що є для внуків наших... «Не дуріте самі себе» – згадуючи Кобзаря, адже, як кажуть соціальні психологи, «дитина не вміє приховувати правду, а геній не вважає це за доцільне». Кількість інформації у світі зростає космічними темпами. Нашпигована й чипізована нею людина перетворюється на комп'ютер, а комп'ютер стає людиною без душі. Душею цікавляться лише релігія і література, які також поступово роботизуються...

*Забув я віршів рвані клаптики:
В руці Творця моя рука...
Із Ним ми творимо галактики
І ДНК!*

Оце моя теперішня епохальна гуманітарна Програма. Крик душі поета.

А політики нехай займаються політикою, фермери засівають поля, лісівники насаджують вирубані на продаж «бізнесменами» ліси, космонавти літають на Марс і далі... Хоча за яким хрінном туди літати, якщо на Землі-колисці голодують і/чи вмирають під бомбами діти?..

Нам би Божою благодаті, людської любові й здорового глузду, щоби гідно розпорядитися так важко здобутою свободою...

**Олег РОМАНЧУК,
Ігор ПАСЛАВСЬКИЙ**